

לכל בעלי היבולת הגרעינית יש אינטרס משותף: להעלים את האמת על הסכנות הצפויות

הקנוניה העולמית ממשיכה לתפוקד. צוללת גרעינית סובייטית, ובה טילים גרעיניים שהם חלק מ"מאוזן" האימה העולמי, נפגעה וטבעה ב"אוקיינוס האטלנטי. הסובייטים פירסמו הודעות מרגיעות. שום סכנה אינה צפויה לאנושות. אין קרינה. לא תהיה קרינה. זה היה טיבעי. פחות טיבעי היה שהאמריקאים הצטרפו למיתקפת ההרגעה. גם הם הודיעו שאין סכנה, וששום סכנה אינה יכולה להיות. לראיה: צוללת גרעינית אמריקאית, שטבעה לפני כמה שנים, מונחת עתה בתחתית האוקיינוס, וגם המיתקנים והטילים שלה לא גרמו לשום זיהום. להודעות אלה צורפו חוות דעות מלומדות של מרגנים שכריים, שסיפ"רו בפרוטרוט כי החומר הגרעיני אינו יכול לפרוץ מבעד לשיכבת המיגון, שגם לחץ המים במעמקים אינו יכול להדיק לה, ועוד ועוד.

שיתוף הפעולה הרגועי זה אינו בא רק ליצור אווירה נוחה לוועידת הפיסגה של רונלד רגן ומיכאיל גורב'באצ'וב (ראה אנשי השנה) בבית איסלנד. יש לו סיבה חשובה יותר: לשתי המעצמות, ולמעשה לכל המדינות שיש להן נשק גרעיני ו/או כורי-שמל גרעיניים, יש אינטרס משותף להעלים את הסכנות ולהרגיע את האנושות.

ביטחון של 99.999% לעומת זאת הולכות ומתברכות חוות הדעות של מדענים בעלי-מצפון, המתריעים נגד שאננות זו. לדבריהם, לא ייתכן כלל ביטחון של 100% בעניינים טכנו-לוגיים, התלויים בצידוד ובאדם.

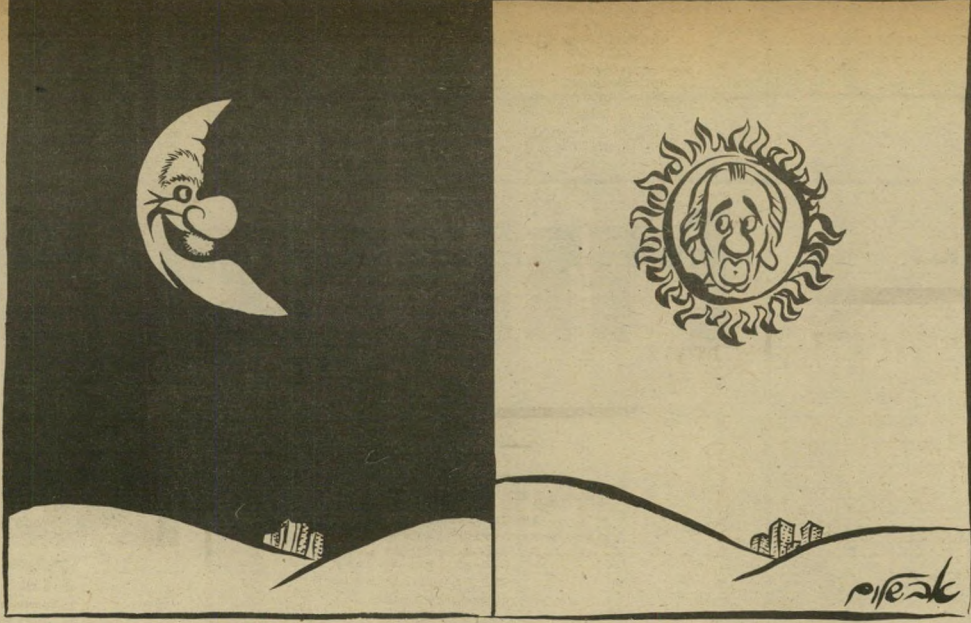
פרשת הצוללת, אחרי פרשת צ'רי נוביל ואסון החללית צ'לנג'ר, באה להוכיח כי שום טכנולוגיה אינה בטוחה באופן מוחלט. וכאשר מרוכז על כוהדהרס האריר של הגרעין, ביטחון של 99.999% אינו מספיק. זה צריך להראיג כל אדם בעולם.

חרכי-פיפיות של הגרעין מרחפת מעל לכל אדם עלי אדמות.

היסטוריה המילחמה המיותרת

אותו השלום שהושג אחרי המילחמה, ועל קבר חלליה, היה אפשרי לסניה. גולדה מאיר היא שמנעה אותה

בשבוע הבא ימלאו 13 שנים לפרוץ מילחמת יום-הכיפורים — אחד המאורעות הטראומטיים ביותר בתולדות המדינה. במילחמה זו השיגו הערבים — המצרים בדרום והסורים בצפון — ניצחון התחלתי, שנראה עד אז בלתי אפשרי. המיתוס של צה"ל הבלתי-מנוצח נשבר. רושם זה התחזק על-ידי תמונה שגרמה לטראומה לאומית, ושירדה על המדינה כמהלומה נפשית נוראה: התמונה של עשרות שבויים יש-ראליים, היושבים חסרי-אינום על הארץ, כשדיהם על ראשם.

רוטציה

כפרשת-מים, כנקודה-מיפנה היסטורית.

לשווא לעג עמוס קינן, בראיון טל-וויזיוני, כי הרוטציה אינה אלא החלפת גרביים. לא החלפת גרביים מלוכלכים בגרביים חדשים, כדי למסור את היש גים לכביסה, אלא העברת הגרב האחד והגרב השני מהרגל השמאלית לרגל הימנית.

(בצורה גסה יותר מתבטא תהליך זה כבדיחה המקובלת בצבא, כשהסמל מבשר לאנשיו: "יש לי בשורה טובה ובשורה רעה. הבשורה הטובה היא שאתם מחליפים חתונתים. הבשורה הרעה היא שאתם מחליפים אותם ביניכם.")

דיבריי-לעג אלה לא יכלו לקלקל את אורית הדראמה שנוצרה בכלי-התיקשורת. התיקשורת המודרנית, בעידן הטלוויזיה, שמה את הרגש על האישים, מפני שאפשר לראות ולהכיר אותם, ולא על הרעיונות, שהם מופשטים ובלתי-נראים.

החלפת האיש ששמו פרס באיש ששמו שמיר היא דראמה פוליטית. לפחות מבחינה תיקשורתית.

עוירות פוליטית. פחות דרמטי תית היא השאלה: מה ישתנה, בעצם? הסיגנון ישתנה, בלי ספק, שימעון פרס הוא אמן יחסי-הציבור, ויצחק שמיר שונא אותם. פרס יוצר תנועה מתמדת של מילים. סיסמות באות והולכות, יוצרות כותרות ותמונות. יש פגישות, יש ועידות. שמיר אינו מ'עונגין במילים, אינו מעוניין בסיסמות, מעדיף את המצב הסטאטי על תרמית של דינאמיות. כי הסטאטוס קוו הוא שישראל מחזיקה בכל השטחים הכ' בושים.

מבחינה כלכלית וחברתית, אין כל הבדל בין שני האישים, ואין בין שני המערכים. הסיגנון שונה במקצת, אך התפיסות שוות.

הנסיכות המדינית, שהביאו למילחמה. זה היה המחיר של לאחר המהדל. אילו נערכה החקירה, היתה מגלה כי המילחמה הזאת היתה מיותרת. חל' ליה נפלו לשווא.

כעבור 13 שנים נראית התמונה ברורה. חצי-האי סיני הוחזר כולו, עד המילמטר האחרון. העיר ימית, שהוק' מה על-ידי גולדה ודיין כדי למנוע את החזרת השטחים, נהרסה. ההתנחלויות של פיתח-רפיח פורקו. ואין איש רציני הטוען כיום שביטחון-ישראל נפגע כשל כך.

לחיפך, השלום עם מצריים שיפד במידה מכרעת את מצב הביטחון. הכוח הרב-לאומי כסיני, ובו מרכיב אמריקאי חשוב, מנוע התקפות-פתע, והופך כל מילחמה בדרום כמעט לבלתי-אפשרית.

אנוור אל-סאדאת, אדריכל המילי-חמה, נרצח באותו התאריך, כעבור שמונה שנים. הוא היה גם אדריכל השלום שלאחר המילחמה — השלום שיכול היה לבוא לפני המילחמה — ובמקומה.

הממשלה ספירה לאחור

מה שהיה — הוא שיהיה. ומה שנעשה — הוא שיעשה. ואין כל חדש תחת הליכוד

השבוע הראשון של תשמ"ז עמד כסימן הרוטציה.

הזמן עד לביצוע הגיתוח המדיני הזה לא נמדד עוד בשנים, בחודשים ובי-שבועות, אלא בימים ובשעות. כמו בעת שילוח של טיל, החלה הספירה לאחור.

איך להחליף גרביים. הדבר יצר מתח ודראמה. מקרוב נראתה הרוטציה

המירע שהועלם. בינתיים הצ'טברו העדויות, החושפות את סיבות המילחמה.

לא מכבר פירסם ראש-הממשלה המצרי לשעבר, כמאל חסן עלי, מי שהיה ראש-המודיעין המצרי בימי המילחמה, את זיכרונותיו. הם מאשרים את העובדה ההיסטורית: אנוור אל-סאדאת היה מוכן מאז 1970 לשלום עם ישראל, באותם התנאים שהתקבלו על-ידי ישראל בקמפ-דייוויד.

ליודעיי-מיסמכים, אין בכך חידוש. בתשובה לשליח האו"ם, גונאר יארינג, הודיע סאדאת בפברואר 1972 כי הוא מוכן לשלום תמורת החזרת חצי-האי סיני. ממשלת-ישראל, בראשות גולדה מאיר, סירבה.

למעשה היה ידוע כבר בראשית 1970, בשנת-חייו האחרונה של הנשיא גמאל עבד-אל-נאצר, כי מצריים מור' כנה לשלום עם ישראל תמורת הח' ורת כל השטחים הכבושים בסיני. ממשלת-ישראל העלימה מידע זה, שהיה בידיה.

גולדה ויועציה — ובראשם משה דיין ויגאל אלון — דחו-רעיונות אלה על הסף, מפני שרצו להחזיק בחצי-האי סיני ככל מחיר. רובר על "עומק אסטרטגי" כעל תנאי חיוני לביטחון-ישראל. קו בר-לב, שנראה כבלתי-ניתן לכיבוש, הישרה אוויר-ביטחון כוזבת.

המחיר של לאחר המהדל. אחרי המילחמה ישבה ועדת-ארגנט על מרכות "המהדל". אולם מעולם לא נערכה חקירה ממלכתית מוסמכת של

עורך העולם הזה. אורי אבנ'ר, הציע אז לאחד השרים המרכזיים בממשלה, פינחס ספיר, הק' לטה סודית, שבה הודיע עבד-אל-נאצר על נכונותו לכוון יחסים דיפלומטיים וכלכליים עם ישראל. תמורת החזרתם של השטחים.

חללי צה"ל בסיני (בעת החזרת הגופות אחרי ביקור סאדאת) גולדה סירבה

גם מבחינה צבאית, ההבדלים הם חסרי-משמעות. תחת יצחק שמיר ינהל יצחק רבין את אותה המדיניות כפי שניהל תחת שימעון פרס. הפצצות בלבנון, פשיטות לעת-הצורך, לא מיל-חמה.

השבוע אמר שימעון פרס שאין בישראל בעיה ערתית. היא נפתרה. שמיר יכול להגדיר זאת קצת אחרת, אך הוא חושב כמוהו.

במיקרה או שלא במיקרה, שימעון פרס (פרסקי) ויצחק שמיר (יורניצקי) נולדו שניהם בעיירות קטנות בפולין, בקירבת הגבול הרוסי. צרק הלץ שאמר השבוע כי יש הגיון בעיתוי של הקמת הנציגות הפולנית בתל-אביב רווקא בשבוע שבו מעביר יוצא-פולין אחד את תפקיד ראש-הממשלה ליוצא-פולין שני.

ראה: זה חדש! מעל לשבוע הראשון של תשמ"ז, בין כסה ועשור. ריחפה החוכמה הישנה של קוהלת: "מה שהיה — הוא שיהיה, ומה שנעשה — הוא שיעשה, ואין כל חדש תחת השמש. יש דבר שיאמר: ראה, זה חדש! הוא כבר היה לעולמים, אשר היה לפנינו."

מיפלגות אין שינוי

לפי הסקר האחרון המתפרסם בתקופת כהונתו של פרס, אין המערך יכול להקים ממשלה

הסקרים המתפרסמים בעיתוני ישראל אינם, ברובם, רציניים ביותר. אך הם יכולים לתת תמונה כללית על המרחש במדינה.

גם הסקר שהתפרסם השבוע כי דיעות אחרונות, בשם מכון אלמוני, סובל מכל הליקויים המקובלים. לא נערכה בריקה אצל האזרחים הערביים, המהווים יותר מעשירית של ציבור הבחורים, והמשיפיעים מאוד על התוצאה הסופית. בתיאור המצב הקיים בכנסת קבע הסקר שיש לשינוי שני מנדאטים — בעוד שיש לשינוי שלושה (אמנון רובינשטיין, מרדכי וירשובסקי, וזידאן אל-יעטשי). כדי לאון את המיספר הוסיף הסקר מנדאט אחד למערך. נראה כי עורכי-הסקר שכחו לגרוע מכוחו של המערך את המנדאט של יוסי שריד, שנוסף לר"ץ.

גוש המערך: 58. ככל זאת יש עניין בתמונה הכללית המתקבלת בסקר, האחרון המתפרסם בתקופת כהונתו של שימעון פרס. הוא מאשר את הידוע זה מכבר: בתום שנתיים של כהונתו, לא הצליח פרס לשנות את יחסי-הכוחות בצורה משמעותית. אומנם, לפי הסקר עולה המערך מ' 40 מנדאטים בכנסת הנוכחית ל-49 מנדאטים, ואילו הליכוד יורד מ' 41 ל-36. אך זוהי טעות אופטיית. עליית המערך מקוזות במידה רבה על-ידי ירידת מפ"ם (מ' 6 ל-2). אין עליה לשינוי ולר"ץ. הגוש הזה כולו עולה מ' 53 ל-58 מנדאטים.

מכיוון שמוני וגמור עימו שלא ל' הרכיב קואליציה עם רק"ח והמת' קרמת, אין לעליה זו משמעות פר' ליטית. מה גם שנעלמות מן המפה שתי רשימות שיכלו, אולי, לעזור למערך: אומץ (יגאל הורביץ) ותמ"י (אהרון אברהם-צירא). שתיהן נמחקות כליל.

בציד ימין התמונה משמעותית עוד יותר. הליכוד יורד בסקר מ' 41 ל-36, אך התחיה עולה מ' 5 ל-7, וכהנא מ' 1 ל-2. בסך-הכל יורד הגוש הזה רק בשניים — מ' 47 ל-45.

הגוש הדתי יורד מ' 13 ל-11. **שוב אותו הדבר.** בסך הכל, לפי סקר זה — אילו היה מרדויק, ואילו נבחרה השבוע כנסת חדשה לפי סקר זה, לא היה המערך מסוגל להקים ממשלה חדשה, וגם הליכוד לא היה מסוגל לכך.

אותם האילוצים שהביאו להקמת ממשלת-האחדות-הלאומית, היו מבי-אים להקמתה מחדש. אין זאת תעודת-ניצחון לשימעון פרס.